

Hans Bak - politimand - træmand og kirkens mand

Af Elisabeth Poulsen – Grejs – april 2025

Her er en fortælling om, hvordan en mand - med evnerne og viljen til at skabe værdier - gav Grejs Kirke ikke én men to gaver, som kirkegængerne i Grejs stadig kan glæde sig over, hver gang de kommer ind i vores smukke kirke!

Hans' første gave til Grejs Kirke

Baggrund for projektet

Den første af Hans Baks gaver ser man straks, når man kommer ind i våbenhuset, for på væggen til venstre for døren hænger en stor tavle med navne og årstal for præsterne ved kirken så langt tilbage, som man har oplysninger om.

Dette bliver man ikke særlig overrasket over at se, for sådan en tavle hænger der vist i de fleste danske kirker, men – sådan har det ikke altid været i Grejs Kirke, for indtil 199? havde man ingen tavle!

Det syntes Hans Bak var lidt sølle, og efter et besøg i en kirke i Sønderjylland blev han inspireret til at gøre noget ved sagen, for som kirkeværge syntes han, at det var interessant at bevare viden om kirken og dens præster, så han satte sig for at rette op på denne mangel.

Lidt detektivarbejde

Allerførst var det nødvendigt at starte en større undersøgelse, for umiddelbart fandtes der ingen liste over præsterne i Grejs.

Inde i kirken hang der dog et papskilt, hvorpå navnene på 8 præster ved Grejs Kirke stod opført, men der har jo været kirke i Grejs siden middelalderen, så der rækker 8 præster jo ikke langt! Dette måtte undersøges nærmere. Om Hans her havde glæde af sin politibaggrund, skal være usagt, men han kastede sig over alle de kilder, han kunne få fat i. Biskoppen i Haderslev godkendte projektet, og kunne også bidrage med oplysninger. Ligeledes fandtes der oplysninger i kirkebøgerne for nabosognene, så det lykkedes efterhånden at få sammensat en liste med navne og tjenestetidspunkter for præsterne ved Grejs Kirke, skønt det indimellem var meget vanskeligt at få alle oplysninger verificeret.

Den praktiske del af projektet

Da man efterhånden havde udført det indledende arbejde, kom turen til den rent praktiske del af projektet.

Den store tavle består af en marmorplade med en kraftig træramme. Marmortavlen blev lavet af Hans' genbo, stenhugger Kennet Bøgelund Pedersen, som var selvstændig stenhugger i Fredericia. Kennet Bøgelund Pedersen stod også for indhugning af de mange navne og årstal, som blev malet op, da skriften ikke var tydelig at se på den lyse marmorplade.

Træet til rammen havde Hans i god tid bestilt på trælasten, og de havde skaffet amerikansk eg hjem i de rigtige længder, så nu kunne Hans gå i kast med at lave udskæringerne, som skulle pryde rammen om tavlen. Jeg kan forestille mig, at det har været et meget krævende arbejde, da det hele er udskåret med håndkraft og så i egetræ!

Svend Nielsen fra Give lavede falsen, der gjorde, at rammen kunne monteres så den dækkede kanter af marmorpladen.

Alt dette arbejde blev udført af frivillige og alle materialer blev finansieret privat, så nu var tavlen egentlig klar til ophængning, men den første tid, kom den dog til at tilbringe hjemme hos Else og Hans, mens meningsforskelle i sognet blev afklaret.

Det færdige resultat

I dag smykker tavlen våbenhusets væg, hvor den tilbyder oplysninger til alle, der måtte have en ledig stund til at studere teksten og ikke mindst beundre det flotte arbejde og store initiativ, som tavlen er resultatet af.

Hans' anden gave til Grejs Kirke

Når man i dag træder inden for døren til kirkerummet i Grejs Kirke fanges blikket af alteret, som med sin centrale placering bag knæfaldet for enden af midtergangen, sine udskårne figurer og den gyldne udsmykning kalder på et nøjere eftersyn, for den er virkelig flot.

Som du sikker ved, består altertavlen i Grejs Kirke af 3 dele: Et fast midterparti og to bevægelige sidefløje.

Da Hans var kirkevæрге i Grejs var det kun midterpartiet, der var udsmykket med de 13 gyldne ringe, som til sammen udgør en kædelignende række. I forbindelse med istandsættelse af kirkerummet, var det blevet bestemt, at altertavlen skulle sendes til Sydlyn, hvor den skulle gennemgå en omfattende restaurering, og det var i den forbindelse, at Hans fik ideen - en fantastisk god ide, fordi han syntes, at alterets sidefløje virkede bare og lidt triste i forhold til midterpartiet, som var prydet med kanter, bestående af forgyldte udskårne ringe. Han foreslog derfor, at man skulle lade sidefløjene udsmykke på samme måde, men hvem skulle udføre det store stykke arbejde?

Gerda Mikkelsen, som var formand for menighedsrådet, var enig med Hans, og sammen gav de sig i kast med projektet. Da talen faldt på, hvem man skulle få til at udføre arbejdet, sagde Gerda Mikkelsen til Hans, at det kunne han da gøre, for træskæveri var jo hans store passion.

Så gik de da i gang! Midterpartiet var smykket af en enkelt række sammenhængende, gyldne cirkler langs overkanten af det store alterbillede, men da sidestykkerne hver var opdelt i to dele, skulle der hele 4 tilsvarende stykker til, for at skabe et harmonisk hele. Hans mente ikke, at ringene på sidefløjene skulle være så store, som på midterstykket, og derfor skulle en ny arbejdstegning udføres, og her fik han assistance fra en arkitekt, som hjalp med at skalere størrelsen på ringene fra midterpartiet ned, så sidestykkerne kunne blive forsynet med rækker af mindre ringe, som var tilpasset, så de nye kanter kom til at bestå af samme antal ringe, som udgør det tilsvarende stykke på midterpartiets overkant.

De nye kanter blev udskåret i elmetræ, og også her havde Hans en finger med i spillet, idet træet stammede fra et elmetræ, som stod i

Hans' søsters have i Langå. Træet var blevet savet ud i stykker af Niels Hess Andersen på en gård i Ulkær, og stykkerne blev efterfølgende tørret igennem og nu lå parate til at blive omdannet til kanter på altertavlens to sidefløje.

Alt dette har lydt nemt, men der var mange, som skulle tages med på råd, for man måtte jo ikke ændre på noget som helst i kirken uden at få forhåndstilladelse fra både provstiet og Nationalmuseet, som begge skulle godkende tegningerne, før Hans kunne sætte knivsbladet i det første stykke træ.

Historien melder ikke noget om, hvor lang tid det tog at få tilladelsen og derefter forvandle de ubehandlede træstykker til smukke spinkle ringe, som udgør det kædemønster, som vi i dag kan nyde synet af. Men som man siger:

"Ingen kan se, hvor lang tid det tog at udføre arbejdet, man alle kan se det færdige resultat!"

Før alle havde lejlighed til at beundre resultatet af Hans' fantastiske indsats, blev de færdignittede kanter sendt til et værksted på Sydfyn, hvor de blev forgyldte, hvorefter de var klar til at blive monteret på den nyrenoverede altertavle.

Folkene fra provstiet var heldigvis meget tilfredse med det færdige resultat, og det var de uden tvivl ikke ene om at være.

Det er nu mange år siden, Hans færdiggjorde dette enorme stykke ulønnet arbejde, hvis resultat har bragt så megen glæde og vakt så megen beundring hos kirkegængere og besøgende i vores smukke kirke, så ingen kan derfor undre sig over, at Else og Hans' barnebarn under et besøg i kirken følte trang til at fortælle en fremmed mand, at det altså var hendes bedstefar, der havde lavet de flotte ringe.

-oOo-